

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a Debrecenben, 2014. április hó 23. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A több ember sérelmére, különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés büntette és más bűncselekmények miatt I.rendű vádlott és társai ellen indított büntetőügyben a Miskolci Törvényszék 2013. évi július hó 10. napján kihirdetett 9.B.1787/2011/111. számú ítéletét a fellebbezéssel érintett vádlottakra vonatkozó részét megváltoztatja az alábbiak szerint:

I. r. vádlott garázdaság vétsége bűncselekményét az 1978. évi IV. törvény 271. § (1) bekezdése szerint,

V. r. vádlott bűncselekményét ittas járművezetés vétségeként jelöli meg (1978. évi IV. törvény 188. § (1) bekezdés).

II. r., III. r. és IV. r. vádlottak 2010. január 30. napjától 2010. február 1. napjáig őrizetben, 2010. február 1. napjától 2012. július 12. napjáig előzetes letartóztatásban, azt követően 2012. október 29. napjáig házi őrizetben voltak.

Felhívja az elsőfokú bíróságot, hogy a Miskolci Törvényszék Gazdasági Hivatalánál Bj.I.777/2011. és Bj.I.778/2011. tételszám alatt kezelt bűnjelekről különleges eljárás keretében rendelkezzen.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A fellebbezési eljárásban IV. r. vádlott vonatkozásában felmerült 16.020 (Tizenhatezer-húsz) Ft bűnügyi költséget az állam viseli.

I. r. vádlott szig. száma: ...

IV. r. vádlott szig. száma: ...

V. r. vádlott szig. száma: ...

I n d o k o l á s :

Az ítélet ellen I. r., II. r., III. r., IV. r. és V. r. vádlottak vonatkozásában az ügyész 3 napon belül több emberen, különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés bűntettében történő bűnösségük megállapítása, velük szemben fegyházbüntetés és közügyektől eltiltás mellékbüntetés alkalmazása érdekében jelentett be fellebbezést. Írásbeli indoklásában V. r. vádlottal szemben a közúti járművezetéstől eltiltás mellékbüntetés kiszabása érdekében is. Írásbeli indoklásában jogorvoslatának irányát megváltoztatta és a jogos védelem megállapítását kifogásolva a Be.351. § (2) bekezdés d) pontjában írt megalapozatlansági okból az ítélet hatályon kívül helyezését is indítványozta. I. r. vádlott esetében a testi sértés bűntettének kísérlete miatt a felmentő rendelkezést nem támadta.

Az ítéletet a nyilatkozattételre fenntartott határidőn belül I. r., II. r., III. r., IV. r. és V. r. vádlottak és védőik tudomásul vették.

... VI. r. vádlott esetében a törvényszék ítélete jogorvoslatok hiányában 2013. július 15. napján jogerőre emelkedett, így vele szemben a felülbírálat mellőzendő.

A fellebbviteli főügyészség átiratában a bejelentett ügyészi fellebbezést módosítással, a tényállásnak az iratok tartalma alapján történő kiegészítése és pontosítása végett a vádlottak bűnösségének a vádbeli bűncselekményben való megállapítása érdekében tartotta fenn.

A fellebbviteli főügyészség álláspontja szerint az iratok tartalma alapján pontosított és kiegészített tényállás a Be.352. § (1) bekezdés a) pontjának eredményeként a másodfokú felülbírálat alapjául szolgálhat. A kiegészítést, illetve pontosítást a fellebbviteli főügyészség az alábbi körben indítványozta átiratában: III.rendű vádlott előéleti adatai tekintetében, akként, hogy a próbára bocsátással érintett bűncselekmény büntethetősége az 1978. évi IV. törvény 33. § (1) bekezdés b) pontja alapján 2013. április hó 22. napján elévülés okából szűnt meg. Annak rögzítésével, hogy I., III., IV., V. r. vádlottak között elhangzott beszélgetés, amely arra irányul, hogy ...-t és ...-t a település lakosai sérelmére elkövetett cselekményeik miatt „meg kellene leckéztetni, móresre kellene tanítani”. I. r. vádlott azon magatartásával, mellyel nemcsak a kerítést rugdosta, de a sértett család tagjait is hangosan, durván szidalmazta. A vádlottak által magukhoz vett botok paramétereivel, a sértettek életkorával, testmagasságával. A vádlott cipőin, illetve ruházatán található vérszennyeződések rögzítésével, melyeken a sértett ... DNS-e rögzítésre került és, II. r. vádlott sérüléseinek kiegészítésével.

I. r. vádlott garázdaság vétségének és V. r. vádlott járművezetés ittas állapotban vétségének minősített cselekményeit és jogi minősítését a fellebbviteli főügyészség okszerűnek ítélte, azonban álláspontja szerint az elbíráláskor hatályos törvény alkalmazásának nincs indoka, mivel az elbíráláskor már a középértékes szabály hatályban volt V. r. vádlott esetében pedig a büntetési tétel súlyosabb, a járművezetéstől eltiltás alkalmazása pedig kötelező. A pénzbüntetés egy napi tétel összegének csökkenése mellett is súlyosabbnak tekinthető.

Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az érintett vádlottakat a többszörösen minősülő emberölés vádjá alól felmentette büntethetőséget kizáró okból, emellett a rendelkező rész formai hibában is szenved, egyrészt nem felel meg a 61. számú BK véleményben írtaknak, másrészt nem tartalmazza II., III., IV. r. vádlottak által az előzetes fogvatartásban, illetve a személyi szabadságot érintő kényszerintézkedés hatálya alatt töltött időtartamokat.

Az elsőfokú bíróság ítélete az első fokú ügyészi fellebbezésben kifejtettek szerint büntető anyagi jogszabály helytelen alkalmazása miatt téves.

A fellebbviteli főügyészség átiratában részletesen elemezte a jogos védelem problematikáját és helyesnek ítélte az un. szituációs jogos védelemre történő hivatkozást, de álláspontja szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor ezt a jogos védelmi helyzetet a cselekménysor egész folyamatában megállapíthatónak látta. E körben álláspontját átiratában részletesen kifejtette, végül akként foglalt állást, hogy a vádlottak számára az elkövetéskor hatályos büntetőtörvény alkalmazása a kedvezőbb. Utalt arra is, hogy I. r. vádlottat a testi sértés büntetnének kísérlete miatti részfelmentő rendelkezés fellebbezés hiányában a Be.348. § (2) bekezdése értelmében első fokon jogerőre emelkedett.

III. r. vádlott védője írásbeli beadványában az ügyészi fellebbezésre illetőleg a fellebbviteli főügyészség átiratában foglaltakra reagált és az ítélet helybenhagyására tett indítványt.

Beadványában észrevételezte, hogy ellentétben a fellebbviteli főügyészség álláspontjával III. r. vádlott próbára bocsátása eredményesen telt el, amennyiben a bíróság felmentő határozata jogerőre emelkedik.

Részletesen foglalkozott a nyomozás hiányosságaival, így a helyszíni bizonyítási kísérlet hiányával, a tanúval szembeni bilincshasználattal, az orvosi ellátásokat követően a terheltek ittas állapotban történő kihallgatásával, illetve azzal a ténnyel, hogy a vádlottak sérüléseiről szakértői véleményt adó igazságügyi orvosszakértő a vádlottakat először a bírósági tárgyaláson látta.

Álláspontja szerint az ily módon feltárt bizonyítékok bizonyító ereje kétségbe vonható, illetve kritikával kezelendő.

Kiemelte, hogy a törvényszék igen alapos bizonyítást folytatott le, több alkalommal tartott helyszíni tárgyalást és figyelmet fordított arra, hogy az események idején uralkodó körülményekkel találkozasson a helyszíni tárgyaláson minden résztvevő.

A lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeképpen támadhatatlanul precíz történeti tényállást állapított meg.

V. r. vádlott védője igen részletes indoklással reagált az ügyész által bejelentett és megindokolt fellebbezésre. A törvényszék ítéletének helybenhagyását és ügyészi fellebbezésnek a közúti járművezetéstől eltiltás alkalmazására irányuló indítvány elutasítását indítványozta elkészttség okán, melynek indokát is adta. Kitért arra is, hogy a vádlottal szemben a járművezetéstől eltiltás nem lenne indokolt az enyhe fokú ittasságára,

korábbi kifogástalan közlekedési előéletére és a jelentős időmúlásra figyelemmel. Amennyiben a minősített emberölés büntetében bűnössége megállapítható lenne emellett az ittas járművezetés vétsége elenyészően tárgyi súlyú, ugyanakkor utalt arra is, hogy az alkalmazott pénzbüntetés mértéke meghaladja az irányadó bírói gyakorlatot.

Álláspontja szerint az ügyészi jogorvoslat az első fokon eljáró bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységét, mérlegelését támadja, mivel a tényállás kiegészítését, pontosítását célzó indítvány, valójában a tényállás sarkalatos megváltoztatására irányul.

A védő ezt követően a fellebbviteli főügyészség átiratának sorrendjében tette meg észrevételeit, melyet akként összegzett, hogy az ügyészség a jogos védelmi helyzetet nem az ítéleti tényállás tükrében, hanem egy általa felállított - megalapozatlan - tényállás alapján értékelte.

Okfejtése is az ítéleti tényállás és bizonyítékok értékelésének a vitatásán alapszik.

Végül álláspontja szerint helyes volt a törvényszék álláspontja, amikor az elbíráláskor hatályos törvénykönyv rendelkezéseit alkalmazta - éppen a jogos védelem új szabályozására figyelemmel -, mivel a vádlottakra enyhébb rendelkezéseket tartalmaz.

Az ítélet tábla az ügyészi jogorvoslat folytán az elsőfokú bíróság ítéletét a meghozatalát megelőző eljárással együtt a Be.349. § (1) bekezdése alapján a Be.361. § (1) bekezdése szerinti nyilvános ülésen bírálta felül, figyelemmel a Be.554/B. és a Be.554/C. §-ban írtakra is. A nyilvános ülésen a fellebbviteli főügyészség jelenlévő képviselője az írásbeli átiratában foglaltakat túlnyomó részben fenntartotta, kisebb mértékben pontosította így III. r. vádlott próbára bocsátásos ügyében az elévülés időpontját, a vádlottak által használt dorong, illetve bot vastagságát 10 cm-ben jelölte meg. Utalt arra is, hogy ... vallomása alapján valóban nem bizonyítható a sértettek megleckéztetésére való igény azonban, ... tanúvallomása alapján - akinek vallomását az elsőfokú bíróság irányadónak tekintette - teljes mértékben. Álláspontja szerint a vádlotti cselekvősségek büntetlenségét kizárja a verekezés kölcsönössége, amennyiben kölcsönös kihívás elfogadásáról volt szó. Írásbeli indítványát fenntartotta I-V. r. vádlottak bűnösségének a vád szerint több emberen különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés büntetnének megállapításában, a büntetési célok eléréséhez elegendő szabadságvesztés büntetés és közügyektől eltiltás mellékbüntetés alkalmazása érdekében azzal, hogy I. és V. r. vádlottakkal szemben halmazati büntetés kiszabása indokolt.

Kiemelte, hogy tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a vádlottak cselekvősségét a jogos védelem, mint a cselekmény társadalomra veszélyességét kizáró, egyben büntethetőséget kizáró okok keretei között értékelte, és annak teljes folyamata alatt ezen okok fennállását alkalmazhatónak találta. További tévedés abban nyilvánul meg, hogy az un. szituatív jellegű jogos védelmi körülményeket a vádlottak javára a cselekménysor teljes tartama alatt megállapíthatónak látta.

A jogos védelem korlátainak fennállást nem vizsgálta, figyelemmel a 4/2013. Büntető Jogegységi határozatban írtakra. E körben álláspontját részletesen kifejtette, kiemelve,

hogyan az ítéleti történeti tényállásban nem került rögzítésre a - vádbeli végindítványban szereplő - a vádlottak részéről a támadók megleckéztetésére irányuló igény. Egyértelműen megállapítható a tényállásból, hogy a sértettek provokálása az I. r. vádlott részéről történt, amely hangos, éjszakai becsületsértő kifejezéseket tartalmazó szidalmazásban és kerítésük állagsérelmét is okozó megrugdosásában nyilvánult meg. Megállapítható - még a támadás elől elmenekült II. r. vádlott esetében is -, hogy a vádlottak a támadás már nem érte váratlanul.

Megfelelő eszközöket vettek magukhoz és erőfölényben voltak. Az ellenük intézett támadás megkezdésekor a támadás elleni védekezésük a támadás kiprovokálása ellenére sem tekinthető jogszerűtlennek, illetve szükségtelennek figyelemmel arra, hogy a jogtalan támadással szemben kitérés kötelezettség nincs. A jogtalan támadás szituációs jogos védelmi helyzetet teremtett, amelynek fennállása alatt az esetleges túllépést okozó ijedtség, menthető felindulás vizsgálata szükségtelen. Ugyanakkor a fellebbviteli főügyészség álláspontja szerint jelen ügyben mindezekkel ellentétben az állapítható meg, hogy a megtámadottak az eszközeiktől gyakorlatilag azonnal megfosztott támadókat a földre verték és ott a földön fekvő harcképtelenné tett állapotukban is továbbra bántalmazták, így ... és ... sértetteknek többszörös, életveszélyes, egyben halálukat eredményező sérüléseket okoztak. Az eszközeiktől teljes egészében megfosztott harcképtelenné tett támadók ellen a védekezés nem szükséges, az ő magatartásuk a továbbiakban nem tekinthető támadásnak, sem szituatív, sem hagyományos értelemben így a vádlottak magatartása a továbbiakban a jogtalan támadás elhárításához nem szükséges, ezért a jogos védelemnek sem az általános, sem a különös keretei között nem értékelhető. A jogos védelmi helyzet megszűnése utáni cselekvőségek az ijedtség, menthető felindulás és így az erős felindulásban elkövetett emberölés privilegizált alakzata szerint azért nem értékelhető, mert a vádlottak cselekvőségei végig tudatosak és célszerűek voltak. A cselekvés tényállásszerű annak, a külvilágban is megnyilvánuló különösen durva, elborzasztó módjára tekintettel kimeríti a több emberen különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés büntetvényének tényállását.

V. r. vádlott védőjének a közúti járművezetéstől eltiltás indítványozását célzó ügyészi fellebbezés elkésettkénti értékelését illetően álláspontja az volt, hogy a vádlott terhére az ügyészi fellebbezés megtörtént, halmazati büntetés kiszabását indítványozta és a bejelentett fellebbezés a vádlott büntetésének súlyosítását akkor is lehetővé teszi, ha valamely büntetése vagy mellékbüntetése az ügyészi fellebbezés első rövidített változata mellett szerepel.

I. r. vádlott védője az első fokú ítélet hatályban tartását kérte, melynek indokait részletesen kifejtette, és az elsőfokú bíróság előtt elhangzott perbeszédében foglaltakat fenntartotta. Úgy ítélte meg, hogy a fellebbviteli főügyészség jogos védelmet támadó álláspontja a bírói mérlegelést támadja, amely nem megengedett. A fellebbviteli főügyészség által megállapítani indítványozott tényállás kiegészítések kétséget kizáróan nem bizonyíthatók.

Az elsőfokú bíróság indoklásával szemben kétely nem támasztható, a cselekmények - a vádiratban sem titkoltan - egymástól térben és időben teljesen elkülönültek. Nem

támasztja alá adat, hogy a vádlottak előre kigondolt terv alapján cselekedtek. Sem a megtorlás, sem az előre kiterveltség nem jöhet szóba.

Kiemelte a nyomozás a hiányosságait is, amelyekre az elsőfokú bíróság is utalt, továbbá a helyszíni tárgyalás és bizonyítási kísérlet jelentőségét.

Az is alátámasztja, hogy a cselekmény nem megtorlás jellegű volt, hogy a bejelentés, illetve a rendőri jelentés is verekedésről szólt. Összességében helyes indokai alapján az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta.

II. r. vádlott védője írásban is benyújtott beadványában - melyet a nyilvános ülésen változatlan tartalommal fenntartott - az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. E védő is hivatkozott arra, hogy az ügyészi fellebbezésbe szereplő azon kitétel, hogy „meg kellene leckéztetni, móresre kellene tanítani ...t és ...t” helyesen nem került be a történeti tényállásba, hiszen kétséget kizáróan nem nyert bizonyítást. Az ügyészség által hivatkozott ... tanú a tárgyalási szakban mentességi jogával élt, így vallomása bizonyítékként nem értékelhető, ... tanú vallomásának bizonyító ereje pedig igencsak kétséges. Jelentőséggel bír továbbá annak rögzítése is - a helyszíni tárgyaláson is tapasztalt koromsötétben -, hogy a megtámadottak miként védekeztek, illetve ki kit ütött és milyen eszközzel ezt megállapítani nem lehetett. Ezekből a tényekből megfelelő következtetést lehet levonni a vádlottat ijedtségének fokára. II. r. vádlott a cselekménysor egésze alatt jogos védelmi helyzetben volt, ő volt az akit a sötétben minden ok nélkül megtámadtak és intenzív vérzéssel járó sérüléseket szenvedett el. E vádlottnak nem volt arról még sejtése sem, hogy távolléte alatt a társai milyen okból mit cselekedtek, őt teljesen váratlanul érte a sötétből előlépő sértettek támadása. A védelem álláspontja szerint elfogadhatatlan, hogy a vádhatóság megtorlásnak minősíti a vádlottak ijedtségből fakadó védekező magatartását.

III. r. vádlott védője perbeszédében utalt arra, hogy védencének próbaideje - ellentétben a fellebbviteli főügyészség álláspontjával - eredményesen telt, amennyiben a bíróság felmentő határozata jogerőre emelkedik. Csatlakozott védőtársaihoz, amennyiben nem nyert bizonyítást, hogy a vádlottak a tanúkkal arról beszéltek volna, hogy ...-ékat meg kell leckéztetni a tényállásból nem állapítható meg. Kifogásolta, hogy az eljárás során nem esett szó arról, hogy az ügyészség a bíróság által feltárt nyomozási hibákkal mit kíván kezdeni, ugyanis a bíróság által felhívott tények alapján érintik a nyomozási eljárás törvényes lefolytatását. Összességében az elsőfokú bíróság határozatát, mint aggálymentes és mindenben a hatályos jogszabályoknak megfelelő helybenhagyni indítványozta.

IV. r. vádlott védője csatlakozva védőtársaihoz az ítélet helybenhagyását indítványozta. Ugyancsak kiemelte a nyomozás hiányosságait és annak szakmai színvonalát minősítette. A fellebbviteli főügyészség nyilvános ülésen jelenlévő képviselőjének perbeszédére reagálva kifejtette, hogy az ügyészség többször változtatta a fellebbezés irányát. Álláspontja szerint a legutolsó, a tényállás kiegészítésére vonatkozó ügyészi indítvány a tényállás alapvető megváltoztatását célozza, az elsőfokú bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységét támadja, amely a másodfokú eljárásban törvényi tilalomba ütközik. A fellebbviteli főügyészség nem volt tekintettel az eseménysorra, annak különböző stádiumaira és emiatt

helyezkedett téves jogi álláspontra. Az elsőfokú bíróság körültekintően vizsgálta a jogos védelmi helyzet fennállását és indoklási kötelezettségének is részletesen eleget tett. Az indoklási részt illetően, azonban iratellenes megállapítást tett a törvényszék védencét illetően az ítélet 20. oldalán, mivel védenca írásbeli nyilatkozatában akként nyilatkozott, hogy egy alkalommal ököllel megütötte ...-t, aki ekkor már a földön volt. Az eljárás során nem merült fel olyan adat, amelyből akárcsak legtávolabbi következtetést lehetne levonni az emberi élet kioltására is irányuló szándékra, illetve arra, hogy ez a szándék közös volt a vádlottakban.

V. r. vádlott védője ugyancsak az ítélet helybenhagyását indítványozta - csatlakozva védőtársaihoz - a járművezetéstől eltiltás alkalmazhatósága tekintetében a Be.359. § (1) bekezdése alapján annak elutasítását kérte. Álláspontja szerint az elsődleges ügyészi indítvány erre nem irányult és a Be.323. § (2) bekezdésére figyelemmel nem lehet kiterjesztően értelmezni.

Az emberölés büntetében történő bűnösség megállapítását célzó ügyészi fellebbezéssel kapcsolatban kifejtette, hogy az ügyészség olyan tényeket kíván a tényállásba beemelni, amelyeket a törvényszék indokoltan mellőzött vagy indokoltan ellentétes tényállást állapított meg, ily módon a bizonyítékok értékelését támadja. Részletesen áttekintette az ügyész által indítványozott tényállás kiegészítéseket, illetve módosításokat és fejtette ki ezzel ellentétes érveit. A védelmi perbeszédet követően az ügyész viszonylással élt.

A felülbírálat során az ítéletábra megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az eljárást a perrendi szabályok maradéktalan betartásával folytatta le. Igen széles körű bizonyítást vett fel és indoklásában (ítélet 14. oldal 3. bekezdés) utalt a nyomozás hiányosságaira is. Elmaradtak olyan fontos nyomozati cselekmények, amelyek az ügy jobb megértését, illetőleg azonnali tisztázását eredményezhették volna. A nyomozóhatóság részéről nem történt helyszíni bizonyítási kísérlet sem a vádlottak részéről, sem pedig a tanúk bevonásával. Az orvosi dokumentáció a vádlottak sérüléseinek rögzítésekor igen elnagyolt módon történt meg. Ezt egyébként vallomásában érzékeltette a vádlottak sebét ellátó kórházi orvos is, aki elmondta, hogy csak rendkívül gyors vizsgálatra és seb ellátásra volt csak lehetőségük, mivel a jelenlévő rendőrök minden megmozdulása erre utalt (ítélet 15. oldal 1. bekezdés).

A vádlottakat a nyomozóhatóság által kirendelt igazságügyi orvosszakértő először csak a tárgyaláson látta. A szakértő kifejtette, hogy amennyiben személyes vizsgálatra lett volna lehetősége egzakt és korrekt szakvéleményt tudott volna adni (ítélet 15. oldal 1. bekezdés).

A nyomozás hiányosságaira egyébként a védők többsége is hivatkozott perbeszédében.

A fentiek előrebocsátásával az ítéletábra azt állapította meg, hogy az első fokon eljáró bíróság ügyfelderítési kötelezettségének teljes körűen eleget és az ítélet 8-tól 14. oldalain megalapozott tényállást állapított meg, amely mentes a Be.351. § (2) bekezdésében írt hiányosságoktól. E tényállás csupán I. r., II. r. és III. r. vádlottak személyi

körülményeiben az első fokú ítélet kihirdetését követő változással egészítendő ki. I. r. vádlott korábbi munkahelyén műtőssegédként dolgozik, havi jövedelme 90.000 Ft.

II. r. vádlott is korábbi munkahelyén a ... Kórházban műtőssegéd havi 100.000 Ft-os jövedelemmel.

III. r. vádlott 2013 augusztusa óta-ben hegesztőként dolgozik jövedelme havi 198.000 Ft-nak megfelelő.

Az ítélet tábla az így kiegészített tényállást a másodfokú eljárásban irányadónak tekintette.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelése során igen körültekintően járt el. Elemezte külön-külön a vádlottak vallomásait, majd egymással összevetette és értékelte. A tanúk vallomásai, a szakértői bizonyítás és további bizonyítékok tükrében a vádlottakat a többszörösen minősülő emberölés büntettének vádja alól felmentette a Btk.22. § (1), (2) bekezdés a), aa); ac); ad); alpontjaira tekintettel, mivel jogos védelmi helyzetben voltak és emiatt cselekményük nem büntethető.

I. r. vádlott bűnösségét garázdaság vétségében, míg V. r. vádlott bűnösségét járművezetés ittas állapotban vétségében látta megállapíthatónak.

I. r. vádlott esetében az ellene súlyos testi sértés büntette kísérlete miatti felmentő rendelkezést jogorvoslat nem támadta.

Helyesen foglalt állást a törvényszék, amikor úgy ítélte meg, hogy a 2013. július hó 1. napján hatályba lépett 2012. évi C. törvény a vádlottak által megvalósított cselekmények enyhébb elbírálását tette lehetővé a jogos védelmi helyzet megítélésében és e körben a Btk.2. § (2) bekezdése alapján az elbíráláskor hatályos Büntető Törvényt alkalmazta. V. r. vádlott ittas állapotban elkövetett járművezetési cselekménye vonatkozásában az ítélet tábla eltérő álláspontra helyezkedett, melynek indokát későbbiekben adja.

Az ítélet tábla a felülbírálat során olyan abszolút vagy relatív eljárási szabálysértést nem észlelt, amely a törvényszék ítéletének hatályon kívül helyezését indokolta volna.

Nem osztotta azonban a fellebbviteli főügyészségnek a fellebbezés irányát módosító indítványát sem, amely lényegét tekintve - egyetértve a védők érvelésével is - eltérő tényállás megállapítására irányult és annak megállapítására, hogy a vádlottakkal szemben a Btk.22. § (2) bekezdés a) pont, aa), ac), ad) alpontjainak alkalmazásával felmentő rendelkezésnek nincs helye.

Az iratok tartalma alapján a fellebbviteli főügyészség által indítványozott tényállás kiegészítés és pontosítás, illetve a tényállásból mellőzendő tényállás résszel (fellebbviteli főügyészség átiratának 3. oldal 1. bekezdése) olyan tényállás „születne”, amely az elsőfokú bíróság bizonyítékokat értékelő és mérlegelő tevékenységével ellentétes.

Az elsőfokú bíróság a fellebbviteli főügyészség által indítványozott tényállás részeket vizsgálta, értékelte és indokát adta, hogy kétséget kizáró módot nem nyertek bizonyítást és a történeti tényállásban nem állapította meg.

Az ítélet tábla álláspontja szerint e körben a fellebbviteli főügyészség bizonyítékok értékelését támadó indítványa a megalapozott tényállásra tekintettel a Be.351. § (1) bekezdésére figyelemmel nem foghatott helyt. Ugyancsak nem osztotta az ítélet tábla a fellebbviteli főügyészség álláspontját a jogos védelmi helyzet megítélését illetően sem. A fellebbviteli főügyészség átiratában a 4. oldal 2. bekezdésében rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság azon jogkövetkeztetése ugyan helyes, hogy a vádlottak az őket ért támadás időpontjában jogos védelmi helyzetben voltak, amely ráadásul az általa helyesen felhívott un. „szituációs jogos védelmi helyzetnek” felel meg, tévedett azonban a bíróság akkor, amikor ezt a jogos védelmi helyzetet a cselekménysor egész folyamatában megállapíthatónak találta.

Az elsőfokú bíróság ítélete 30. oldalán sommásan foglalkozott a jogos védelem problematikájával a 4/2013. Büntető Jogegységi határozat tükrében.

Álláspontját az ítélet tábla teljes körűen osztotta, azonban rámutat még a következőkre és szükségesnek tartja idézni a 4/2013. Büntető Jogegységi határozatnak a jogos védelem kérdései körében kifejtett álláspontját.

Magyarország Alaptörvényének V. cikke kimondja, hogy „Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a személye, illetve a tulajdona ellen intézett, vagy ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához”.

A Büntető Törvénykönyvben szabályozott jogintézmény a jogtalansággal szembeni ellenállást többé nem kivételes lehetőségnek, hanem mindenkit megillető természetes alapjognak ismeri el.

A 2012. évi C. törvény jogos védelmet szabályzó §-ainak (21-22. §) a jogos védelmet minden eddiginél szélesebb körben megengedően kodifikálta. A 2012. évi C. törvény Alaptörvényből levezethető, megváltozott jogalkotói felfogásának következtében a törvény szövegébe épített új rendelkezések más tartalma indokolja, hogy a bírói gyakorlat, a jogértelmezés és alkalmazás során szem előtt tartsa a következőket. A Btk.22. § (1) bekezdésével kapcsolatosan: A védekezést támadás előzi meg. Az elhárítás válasz a támadásra. A védekezés azért jogos, mert a támadás jogtalan. A jogosan védekező a jogot védő a jogtalansággal szemben. A támadásnak „intézettnak” vagy „közvetlenül fenyegetőnek” kell lenni. Intézett a támadás akkor, ha az elkövető valamely a különös részben büntetni rendelt bűncselekmény törvényi tényállásának megvalósulását megkezdte. Közvetlenül fenyegető a támadás akkor, ha a támadás megkezdésétől azonnal vagy igen rövid időn belül reálisan tartani lehet. A 2012. évi C. törvény korábbi kódexben előzménnyel nem rendelkező szabályozása az un. szituációs jogos védelmi helyzet bevezetése, tartalmilag új és a taxative felsorolt eseteihez megdönthetetlen vélelmet

társított. A 22. § (2) bekezdésében felsorolt esetekben, ugyanis a jogtalan támadást úgy kell tekinteni, mintha az a védekező életének a kioltására irányult volna.

Ez kétségtelenül azt jelenti, hogy a (2) bekezdés a)-c) pontjában megkívánt feltételek megvalósulása esetén további mérlegelés szükségtelen és a védekező cselekménye már megvalósulásakor sem büntetendő, mert nélkülözi a társadalomra veszélyességet éppúgy, mint a 22. § (1) bekezdése alapján az elhárító cselekmény kifejtője esetében.

Az ítéletábra álláspontja szerint a vádlottak cselekvőségét illetően az alábbi kérdések voltak vizsgálандók. A vádlottak javára jogos védelmi helyzet megállapítható-e, a 2012. évi C. törvény 22. § (2) bekezdésében írtakra figyelemmel szituatív jogos védelmi helyzet megállapítható-e, illetve I. r. vádlott verbális cselekvősége, amit a cselekménysor elején kifejtett érinti-e a jogos védelmi helyzetet.

A cselekménysort I. r. vádlott ittas állapotban hangosan szitkozódó bekiabálása indította el a ... család házába és a kerítés műanyag elemeinek a lábbal történő megrúgása, amelynek következtében néhány elem eltört. Erre a ... család válasza az volt, hogy kezükben különféle ütlegetek tartva a házból kijöttek. Ezt észelve I. r. vádlott visszafutott az autónál várakozó társaihoz, közben a mit sem sejtő és az előzményekről nem tudó az autópumpával visszafelé tartó II. r. vádlottat támadás éri a ... család részéről, akik a hozzájuk bekiabáló személyen akartak elégtételt venni és kiegyenesített kaszaszerű eszközzel - amely élet kioltására alkalmas volt -, 150 cm hosszú esztergált szerszámnyéllel, illetve bottal vagy szekrényakasztó rúdjaival. II. r. vádlott ...ék támadása során vérző sérülést szenvedett, üldözőbe vették és hangoztatták, hogy megölik. Ilyen előzmények után indult meg I. r. vádlott társaival egy farakásból egy-egy botot magukhoz véve.

A helyszíni tárgyaláson igazolást nyert, hogy a helyszínen koromsötét volt. I. r. vádlott is szenvedett sérüléseket két helyen fejtetőn, III. r. vádlotton kifejezetten védekező jellegű sérüléseket dokumentáltak. Mindezek alapján az ítéletábra álláspontja az, hogy kétségtelenül a folyamatot I. r. vádlott meggondolatlan - részben verbális - cselekedete indította el, azonban amikor észlelte, hogy a ... család eszközökkel megjelenik, társaihoz és futott és csak azután kezdtek el cselekedni, amikor a futva feléjük közeledő vérző fejű II. r. vádlottat, társukat meglátták. Támadóik, ahogyan azt a törvényszék is helyesen rögzítette éjjel élet kioltására is alkalmas eszközökkel felfegyverkezve csoportosan törtek rájuk, illetve előzetesen a mit sem sejtő II. r. vádlottra.

Lényeges kiemelni, hogy a ... családnak a lakásból történő kijövele és I. r. vádlott és társaival történő összeütközése térben és időben elkülönült. Továbbá a ... család támadása nem csupán I. r. vádlott, hanem a többi vádlott ellen is irányult. Az összetűzés eredménye pedig az lett, hogy a vádlottak - az elkövető(k) konkrét személye nem állapítható meg - szituatív jogos védelmi helyzetben cselekedtek és az élet kioltására is alkalmas eszközökkel támadó ... család támadását életek kioltásával hárították el. Az ítéletábra úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság nem tévedett amikor az érintett vádlottakat a többszörösen minősülő emberölés büntetnének vádja alól felmentette.

Tekintettel arra, hogy I. r. és V. r. vádlottak esetében halmazatban álló cselekmények képezték a vád tárgyát és egy cselekmény alól büntethetőséget kizáró okból felmentésükre került, így ismételten vizsgálendő volt a Btk.2. § (2) bekezdésének alkalmazása (BH.1995/72, 1995/380, 2013/233. számú jogesetek). Az ítélet tábla mindkét vádlott esetében arra a következtetésre jutott, hogy az elkövetéskori anyagi jogszabályok (1978. évi IV. törvény) alkalmazása a kedvezőbb. Az elkövetés idején még nem volt a középértékes szabály hatályban. Az ittas járművezetés vétsége esetén az elkövetéskor a cselekmény 1 évig terjedő szabadságvesztéssel volt büntetendő, jelenleg 2 évig terjedő. Jelenleg a Btk.55. § (2) bekezdése értelmében kötelező a járművezetéstől eltiltás alkalmazása, csak különös méltányló esetben mellőzhető. Fentiek alapján az ítélet tábla úgy találta, hogy I. r. vádlott cselekményét az 1978. évi IV. törvény 271. § (1) bekezdése szerint garázdaság vétségének, míg V. r. vádlott cselekményét az 1978. évi IV. törvény 188. § (1) bekezdése alapján ittas járművezetés vétségeként minősíti. E vádlottak esetében az első fokon eljáró bíróság a bűnösségi körülményeket feltárta, értékelte és állapította meg az alkalmazandó joghátrányt.

V. r. vádlottal szemben az ítélet tábla nem tartotta szükségesnek járművezetéstől eltiltás alkalmazását. Ugyanerre az álláspontra helyezkedett a törvényszék is, azonban ennek indokát nem adta. Az ítélet tábla álláspontja szerint a vádlott ittaságának a foka az a körülmény, hogy viszonylag rövid távon, éjszakai órákban forgalommentes területen vezetett, közlekedési előélete kifogás alá nem esett és az igen tekintélyes időmúlás sem indokolja vele szemben a járművezetéstől eltiltás alkalmazását.

Az első fokon eljáró bíróság a felmentett vádlottak közül II.rendű vádlott, III.rendű vádlott, IV.rendű vádlott és V.rendű vádlott esetében elmulasztotta az ítélet rendelkező részében feltüntetni az előzetes fogvatartásban töltött időt ezt az ítélet tábla a Be.258. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel pótolta.

Észlelte továbbá az ítélet tábla, hogy a törvényszék a Bj.777/2011 (1-5.) és a Bj.778/2011 (1-28.) bűnjel jegyzéken szereplő bűnjelek sorsáról nem rendelkezett, ezért felhívta különleges eljárás keretében ennek pótlására. Mindezekre figyelemmel az első fokon eljáró bíróság ítéletét a jelzett körben az ítélet tábla a Be.372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg egyéb helyes rendelkezéseit a Be.371. § (1) bekezdésére utalással helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költségről a Be.381. § alapján történt rendelkezés, míg az ítélet tábla rögzítette I., IV. és V. r. vádlottak megváltozott személyi igazolványának számát.

Debrecen, 2014. április 23.

Dr. Balla Lajos sk. a tanács elnöke, Szabóné Dr. Szentmiklóssy Eleonóra sk. a tanács tagja, előadó, Dr. Bakó József sk. a tanács tagja.

Záradék: A Miskolci Törvényszék 9.B.1787/2011/111. számú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatással a fellebbezéssel érintett I. r., II. r., III. r., IV. r. és V. r. vádlottak tekintetében 2014. április 23. napján jogerős és végrehajtható.

Debrecen, 2014. április 23.

. Balla Lajos sk.
a tanács elnöke